



T(r)ajne veze Kako poslovna zajednica lobira u Europskoj komisiji i koliko su takvi razgovori i konzultacije transparentni

Pregovori ispod radara

U PRIPREMAMA za pregovore o Transatlantskom trgovinskom i investicijskom partnerstvu (TTIP) između EU-a i SAD-a, koje su se održavale tijekom 2012. i u prvom dijelu 2013. godine, prema Općoj upravi za trgovinu Europske komisije lobiralo je 298 organizacija, a od toga ih je 269 bilo iz privatnog sektora, ističu u Opservatoriju korporativne Europe. Od 560 konzultacija, rasprava i sastanaka lobista s predstavnicima Europske komisije, 520 ih se održalo s poslovnim lobistima, što iznosi 92 posto. Među 50 lobističkih organizacija koje su imale najviše kontakata, interese poslovne zajednice nisu zagovarale samo tri. Poslovna zajednica nije kriva, barem ne izravno, primjerice sindikatima što je njihova prisutnost u Bruxellesu puno slabija nego što bi trebala biti. Ali spomenimo i to da su, nakon što su poslali svoje primjedbe tijekom konzultacija sa zainteresiranom javnošću, neki poslovni lobisti, za razliku od drugih lobista, bili pozivani u Europsku komisiju na posebne sastanke.

Skrivanje karata

Europska komisija je u siječnju ove godine, kako bi pokazala da se zalaže za ravnomjerno zagovaranje različitih interesa u pregovorima o TTIP-u, osnovala posebnu savjetodavnu skupinu stručnjaka iz različitih područja, od onih koji se zalažu za zaštitu okoliša, potrošača i zdravlja, do predstavnika različitih poslovnih sektora. Međutim, prema podacima Opservatorija korporativne Europe, nakon početka pregovora oko tri četvrtine sastanaka održano je s predstavnicima poslovne zajednice.

Na sastancima iza zatvorenih vrata Europska komisija, ističu u Opservatoriju korporativne Europe, poslovnim lobistima daje informacije o pozicijama EU-a u pregovorima o TTIP-u, ali često te podatke odbija objaviti. Odgovori na zahtjeve za pristup informaci-

Od 560 konzultacija, rasprava i sastanaka lobista s predstavnicima Europske komisije, 520 ih se održalo s poslovnim lobistima, što iznosi 92 posto. Među 50 lobističkih organizacija koje su imale najviše kontakata, interese poslovne zajednice nisu zagovarale samo tri

PIŠE **GORAN KOTUR**

jama iz Europske komisije znaju kasni mjesecima. Osim toga, izvješća o sastancima s poslovnim lobistima u vezi s TTIP-om znaju biti cenzurirana. Naime, Europska komisija zna zacrniti dijelove izvješća koje ne želi prikazati javnosti. Dogodilo se čak i to, ističu u Opservatoriju korporativne Europe, da su u jednom izvješću o sastanku s lobistima uklonjene sve riječi. Europska komisija objašnjava da cenzurirani dijelovi izvješća sadrže podatke o pristupu EU-a u trgovinskim prego-

vorima EU-a i SAD-a, te da bi objavljivanje tih informacija imalo negativan utjecaj na sposobnost EU-a za vođenje pregovora. Pitanje je, naravno, cenzuriraju li se podaci o pregovorima radi "skrivanja karata" od američke strane ili zbog straha od mogućih reakcija javnosti u EU-u.

Prema podacima Opservatorija korporativne Europe, najviše sastanaka u Općoj upravi za trgovinu Europske komisije tijekom priprema pregovora o TTIP-u održali su lobisti koji zastupaju poljoprivredni i prehrambeni sektor te organizacije koje zastupaju više poslovnih sektora. Slijede lobisti koji zastupaju sektor telekomunikacija i informacijske tehnologije, automobilski sektor, strojarski sektor, kemijski sektor, financijski sektor, sektor zdravstvene tehnologije, audiovizualni i medijski sektor te farmaceutski sektor. Od ukupno 560 susreta, čak 113 ih se održalo s multinacionalnim tvrtkama iz poljoprivrednog i prehrambenog sektora. Među predstavnicima poljoprivrednog sektora koji lobiraju u vezi s TTIP-om, neki su se, između ostalog, borili protiv strožih sigurnosnih i ekoloških standarda za poljoprivredne i prehrambene proizvode u EU-u, protiv odgovarajućeg označavanja hrane i za širu rasprostranjenost GMO-a.

Najviše bi, nakon sklapanja sporazuma o TTIP-u, zbog jačanja konkurencije, mogli nastradati proizvođači iz novih članica Unije iz srednje i istočne Europe, pogotovo iz poljoprivrednog i prehrambenog sektora. Kad pogledamo podatke o sastancima tijekom priprema pregovora o TTIP-u, bode oči da, osim sastanka s predstavnicima Trgovinsko-industrijske komore Rumunjske, nije bilo sastanaka između predstavnika Opće uprave za trgovinu i tvrtki i organizacija iz novih članica Unije iz srednje i istočne Europe. Prema Europskoj komisiji uglavnom su lobirale tvrtke sa sjedištem u SAD-

u, Njemačkoj i Velikoj Britaniji, te lobističke skupine poslovne zajednice organizirane na razini EU-a kao što je "BusinessEurope".

Sumnje u korupciju

Više od trećine lobističkih organizacija koje su za privatne interese lobirale prema Općoj upravi za trgovinu Europske komisije u vezi s TTIP-om nije registrirano u Registru transparentnosti. Od ukupno 269 takvih organizacija, čak 94 nisu se registrirale kao takve pri institucijama EU-a. Točnije, pri Europskom parlamentu i Europskoj komisiji, jer se Registar još uvijek ne odnosi na Vijeće EU-a. Upisivanje lobista u Registar transparentnosti je dobrovoljno. Spomenimo i to da je samo pet lobista koji su lobirali prema Općoj upravi za trgovinu tijekom pripreme pregovora o TTIP-u navelo TTIP među važnim pitanjima u vezi s kojima lobiraju. Dakle, vrlo je teško doznati tko lobira oko pregovora o TTIP-u. Javnost bi trebala imati pravo znati i koliko tko novca troši na lobiranje.

Lobiranje je legitimna aktivnost. Ali, ako institucije EU-a tvrde da bi lobiranje na razini EU-a trebalo biti transparentno, onda bi morale napraviti još nekoliko koraka da to postignu u praksi, tako da lobiranje ne bude polutransparentno. Građani bi morali imati pravo znati oko kojih se pitanja puno lobira, odnosno troši dosta novca na lobiranje. Proaktivnim objavljivanjem informacija značajna bi pitanja oko kojih se puno lobira mogla privući dodatnu pozornost javnosti. Izgledno je da bi se tako o pojedinim bitnim pitanjima dodatno proširila javna rasprava, što bi poboljšalo proces donošenja odluka. Građanima bi bilo lakše provjeriti jesu li odluke koje se donose u Bruxellesu i Strasbourgu o tim pitanjima u javnom interesu. Tako bi se moglo otkloniti sumnje da je korupcija često sastavni dio lobističkih aktivnosti. ■

Petir: Građani imaju pravo na uvid

» Iako pojam "lobiranje" u hrvatskoj javnosti ima pretežito negativan predznak, riječ je o uobičajenoj praksi koja može ostvariti i pozitivne rezultate u odnosu na interes građana. Uspostava Registra odgovor je na zahtjev za transparentnošću, budući da građani imaju pravo na uvid u to tko želi utjecati na proces donošenja odluka. Bilo bi poželjno da je registracija obavezna, a ne samo dobrovoljna. Međutim, radna skupina koja je revidirala Registar utvrdila je da bi takva odredba otvorila brojna složena pravna pitanja s obzirom na sadašnji Ugovor o funkcioniranju EU-a. Kao zastupnica mogu poticati organizacije i pojedince da se, ako to nisu učinili, prijave u Registar transparentnosti – kaže eurozastupnica Marijana Petir (HSS).

Škrlec: 'Zagovaranje' je prava riječ

» Umjesto uvriježene riječi "lobiranje", koja je u Hrvatskoj postala sinonim za neku nečasnu radnju, puno mi je draža izvorna hrvatska riječ "zagovaranje". Ključno je osigurati da proces zagovaranja bude javan i transparentan, stoga u potpunosti podupirem inicijativu novoizabranog predsjednika Europske komisije Jean-Claudea Junckera, koji se zauzeo za to da je, osim registracije zagovaratelja, potrebno uspostaviti i transparentan način njihova djelovanja. U mojem uredu već se ustalila praksa vođenja zapisnika na svakom sastanku sa zagovarateljima, koji se potom prosljeđuje političkom savjetniku kluba zastupnika Zelenih za određeno područje – poručuje eurozastupnik Davor Škrlec (ORaH).

Picula: I zastupnici su lobisti

» Jasnije je da iza lobista stoje određeni partikularni interesi. Dužnost je nas kao zastupnika da ih ispravno interpretiramo, uzmemo u obzir ili odbacimo, s prvenstvenim ciljem očuvanja javnih interesa građana. Na neki način i mi zastupnici smo lobisti interesa zemalja iz kojih dolazimo. U dosadašnjem radu događalo se da su hrvatski zastupnici zajednički lobirali za očuvanje hrvatskih interesa pri, primjerice, povlačenju amandmana kojima su se zaštitili interesi hrvatskih ribogojilišta. Smatram neprihvatljivim da Europska komisija predstavlja izvještaj o korupciji u EU-u, a da iz tog izvještaja izostavi institucije EU-a. Ako želimo da se lobiranje prestane percipirati negativno, moramo biti spremni na transparentnost procesa – ističe eurozastupnik Tonino Picula (SDP).